

# Nachtzwaluwen van het Leenderbos en de Grootte Heide in 2001

Peter Zomer

Blauwe Klauwier 28(1): 6-8, 2002

## Inleiding

Het resultaat van de jaarlijkse inventarisatie van Nachtzwaluwen was 29 territoria, een hoger resultaat dan de meeste voorgaande jaren. Redenen hiervan liggen vooral in de onderzoeksmethode, er werd een groter gebied onderzocht.

Een belangrijk verschil met voorgaande jaren was dat de Grootte Heide werd meegenomen in de inventarisatie. Door onderzoek van Deuzeman van de SOVON was in 2000 gebleken dat op deze heide veel Nachtzwaluwen voorkomen (Zomer 2000). Omdat enerzijds dit gebied dus veelbelovend was, en het anderzijds bij dezelfde boswachterij hoort en inventarisatie ervan dus een completer beeld voor onze opdrachtgever (SBB Leende) zou opleveren, werd besloten om de Grootte Heide in de tellingen mee te nemen.

## Methode

Het gebied Leenderbos en Grootte Heide werd bezocht op acht avonden tussen eind mei en half juli. Het aantal zingende mannetjes werd geteld. Er werd gebruik gemaakt van een recorder. De tellingen werden meestal uitgevoerd door groepen van 2-3 personen. Tweemaal werd geteld in een groep van 5 of meer personen.

Er werd geïnventariseerd op windstille avonden tussen tien uur (vlak voor zonsondergang) en half twaalf. Meestal was de temperatuur iets boven de 20 graden. Op twee avonden regende het. Opvallend was dat de vogels doorgingen met zingen als het motregende en dat ze pas stopten als de zachte regen overging in hardere, aanhoudende regen (dit kwam slechts een keer voor aan het einde van een tocht). Maar tijdens buien bleven de vogels zingen. We bleven dan ook de recorder afdraaien als het zacht of tijdelijk regende.

We reden telkens met de auto een eind het gebied in, naar een plek die we van tevoren op de kaart hadden geselecteerd, ergens in het noordelijke deel van het bos (rond de Galberg), in het midden deel (rond Laagveld en Hoefven) of in het zuidelijke deel (tegen de Grootte Heide aan). We maakten dan een wandeling met de recorder en speelden de band om de 250 meter af; soms deden we dit vaker als we veel territoria in een klein gebied verwachtten.

De jaarlijkse grote telling door leden van de VVG vond dit jaar, evenals het jaar ervoor niet plaats.

## Resultaten

De tellingen leverden na clustering van de telgegevens het volgende resultaat:

- ε gebied rond de Galberg 4 territoria
- ε in de omgeving van het Klein Hasselsven 2 territoria
- ε rond het Laagveld ook 2 territoria
- ε bij het Hoefven 1 territorium
- ε rond het Dorven 4 territoria
- ε zuidelijk deel van het Bos grenzend aan de Grootte Heide 8 territoria
- ε op en ten zuiden van de Grootte Heide 8 territoria.

Het totale aantal territoria bedroeg daarmee voor het gehele gebied 29. Ter vergelijking: in 2000 bedroeg het aantal gevonden territoria in totaal 14-16 (in het vergelijkbare gebied nu 21) en in 1999 in totaal 18.

## Interpretatie

Ook als de Grootte Heide niet zou zijn meegenomen in de tellingen, is dit resultaat beter dan in voorgaande jaren. Mogelijk betreft het een fluctuatie in de populatie naar boven toe, maar een andere verklaring zou kunnen zijn een intensiever en meer gespreid bezoek van het gebied. Het Dorven werd dit jaar tweemaal bezocht en het Hoefven eenmaal. Al deze bezoeken leverden territoria op die in 2000 niet in het totaal waren opgenomen; toch waren deze territoria waarschijnlijk ook toen bezet.

Hoewel onze methode van onderzoek dus waarschijnlijk iets is verbeterd ten opzichte van voorgaande jaren, suggereert een ander feit dat deze nog steeds niet optimaal is. Onze opdrachtgever, boswachter Gerhard Bosschers van SBB Leende wees tijdens een gezamenlijk winters bezoek aan het gebied nog eens 5 territoria aan die wij niet kenden (het totaal daarmee op 34 brengend!). Deze territoria staan op de kaart ingetekend met een omcirkeld kruisje. Dat betekent dat we het gebied nog intensiever en vooral gespreider hadden kunnen bezoeken. Met name het gebied aan de Oostzijde van de Grote Hasselsvennen en het uiterste Zuidoosten van de Grootte Heide werd niet door ons gedekt, terwijl daar toch Nachtzwaluwen voorkwamen. Ook een gebiedje langs het Kluizerpad, waar we toch een geval vermoedden en daarom eenmaal kwamen, leverde ons geen territorium en dhr. Bosschers wel bij een van zijn routinebezoeken.

Symen Deuzeman van SOVON behaalde in 2000 vergelijkbare resultaten als wij dit jaar. Hij reed echter het gebied op drie avonden door met de fiets en een recorder. Het voordeel hiervan boven onze methode (auto gecombineerd met wandelen) is dat het gebied meer gespreid bezocht

wordt met een overigens vergelijkbare intensiteit. Dat betekent dat men door verplaatsing per fiets waarschijnlijk de meer afgelegen gebiedjes, die anders niet worden bestreken, gemakkelijker meeneemt en ook de laatste territoria, die anders gemist zouden worden, aan het totaal kan toevoegen.

## **Tenslotte**

In 2002 zal het gebied daarom vaker per fiets worden bezocht. De bezoeken per auto gecombineerd met wandelen zullen evenwel blijven plaatsvinden. Iedereen is welkom om een of meer avonden mee te doen. Bel van tevoren even met auteur dezes!

We hopen verder dit jaar weer op een grote telling door de collega-VWG'ers in aansluiting op de juni-vergadering, want die zeer lonende aanpak dateert alweer van teveel jaren terug!

Rest mij iedereen te bedanken die in 2001 heeft meegeholpen om deze inventarisatie tot een succes te maken, in het bijzonder Roel Winters, die mij alle acht bezoeken heeft vergezeld en zonder wie de goede resultaten van deze telling niet mogelijk waren geweest.

## **Literatuur**

Zomer P. 2000. De inventarisatie van het Leenderbos op Nachtzwaluwen in 2000. De Blauwe Klauwier 26(4): 12-14.